

Udskrift af Tjenestemandsbretts dom af 13. januar 2021

Sag nr. 2019 – 416 (tidl. sagsnr. TR2019.0001):

Akademikerne
for
Hovedorganisationen af Officerer i Danmark
(advokat Henrik Karl Nielsen)

mod
Medarbejder- og Kompetencestyrelsen
for
Forsvarsministeriets Personalestyrelse
(advokat Jonas Blegvad Jensen)

Dommere: Tuk Bagger, Tine Holst, Poul Dahl Jensen (retsformand), Carl Erik Johansen, Kåre Mønsted, Dan Richardsen og Jesper Schaumburg-Müller.

Indledning

Sagen angår, om premierløjtnant T har ret til pilottillæg i henhold til aftale om tillæg til officerer med pilotuddannelse på det militære lederniveau, og om han har ret til at bevare tillægget, hvis han søger en anden stilling inden for Forsvaret.

Påstande

Klager, Akademikerne for Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, har nedlagt følgende påstande:

1. Indklagede tilpligtes at anerkende, at T i den stilling, han beklæder på tidspunktet for klageskriftets indlevering er berettiget til tillæg til officerer med pilotuddannelse på det militære lederniveau.
2. Indklagede tilpligtes at anerkende, at indklagede ikke kan reducere eller inddrage premierløjtnant T's tillæg til officerer med pilotuddannelse på det militære lederniveau alene af den årsag, at T ansøger en anden stilling inden for indklagedes område.

Indklagede, Medarbejder- og Kompetencestyrelsen for Forsvarets Personalestyrelse, har nedlagt påstand om frifindelse.

Aftalegrundlag

Med virkning fra den 1. september 1995 indgik Forsvarsministeriet og Hovedorganisationen af Officerer i Danmark den 26. september 1995 en aftale om pilotillæg. Det fremgår af aftalen bl.a., at den erstattede tidligere aftaler om pilotillæg til officerer, der var omfattet af P-83-strukturen. Af aftalen fremgår endvidere bl.a.:

”I henhold til § 45, stk. 2, i lov nr. 291 af 18. juni 1969 om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken ... aftales følgende:

§ 1. Nærværende aftale omfatter pilotillæg til officerer i P-83 strukturen, der har gennemgået pilotuddannelse og anvendes i stillinger, der varetages af personel med pilotuddannelse og med et krav om opretholdelse af status samt i stillinger, der varetages af personel, hvor en pilotuddannelse er nødvendig, men uden krav om opretholdelse af status.

Overførsel til en stilling, der ikke kan henregnes til ovenstående stillingstyper, medfører bortfald af de i denne aftale nævnte pilotillæg. For officerer i flyvevåbnet med pilotuddannelse gælder, at en sådan overførsel kun kan finde sted efter ansøgning eller på grund af forhold, der skyldes den pågældende selv.

Overførsel på grund af mistet status som følge af helbredsmæssige årsager eller andre forhold, der uden egen skyld forhindrer den pågældende i at udføre flyvning, til andre stillinger, hvor en pilotuddannelse er nødvendig, men hvor der ikke er krav om opretholdelse af status, medfører ingen konsekvenser i henseende til pilotillægget, idet den pågældende bevarer det opnåede pilotillæg. Pilotillægget reguleres dog i henhold til § 2 såfremt oprykning til højere lønramme finder sted.

Pilotillægget fastsættes ved aftale mellem Forsvarsministeriet og Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, og kan samlet udgøre indtil 71.000 kr. årligt (grundbeløb 1. oktober 1984).

§ 2. Officerer i P-83 strukturen, der har gennemgået pilotuddannelsen, og som anvendes i overensstemmelse med denne uddannelse, jf. § 1, stk. 1, oppebærer pilotillæg (årligt grundbeløb pr. 1. oktober 1984) således:
...”

Med virkning fra den 1. april 2002 indgik Forsvarsministeriet og Hovedorganisationen af Officerer i Danmark den 8. maj 2002 på ny aftale om tillæg til officerer med pilotuddannelse på det militære lederniveau. Af denne aftale fremgår bl.a.:

”I medfør af § 12 i aftale mellem Forsvarsministeriet og Hovedorganisationen af Officerer i Danmark af 8. maj 2002 om nyt lønsystem for den militære ledergruppe aftales pilotillæg til officerer med pilotuddannelse på det militære lederniveau således (prisniveau okt. 97):
...

§ 5...

...

Stk. 9. Pilotstillægget reduceres efter en individuel vurdering for officerer med pilotuddannelse, der er eller bliver frakendt status på grund af forhold, der skyldes den pågældende selv, eller som efter ansøgning ikke ønsker sig anvendt i overensstemmelse med sin pilotuddannelse.”

Den 23. november 2005 indgik Forsvarets Personeltjeneste og Hovedorganisationen af Officerer i Danmark en ny aftale om tillæg til officerer med pilotuddannelse på det militære lederniveau. Aftalen trådte i kraft den 1. januar 2006. Det fremgår af aftalen bl.a., at den erstatter aftale af 8. maj 2002 mellem Forsvarsministeriet og Hovedorganisationen af Officerer i Danmark om tillæg til officerer med pilotuddannelse. Af aftalen fremgår endvidere bl.a.:

”Bemyndigelse

I medfør af aftale af 23. november 2005 med protokollat 1 af 23. november 2005 mellem Forsvarets Personeltjeneste og Hovedorganisationen af Officerer i Danmark om nyt lønsystem for den militære ledergruppe aftales kvalifikations- og funktionstillæg til officerer med pilotuddannelse således:

Kvalifikationstillæg, pilot

§ 1...

...

Stk. 4. Såfremt en pilot ikke kan erhverve omskolet status på dansk flytype efter ansættelsen, udtræder vedkommende af pilotfunktionsområdet og ydelse af kvalifikationstillæg, pilot ophører med virkning fra den dato, hvor møde i statuskommissionen afholdes.

...

Funktionstillæg, pilot

...

§ 7. En pilot, der af karrieremæssige årsager beordres til tjeneste i en stilling, hvortil der ikke er knyttet krav om pilotuddannelse, kan ydes et funktionstillæg, pilot efter individuel forhandling mellem Forsvarets Personeltjeneste og Hovedorganisationen af Officerer i Danmark.

...

Reduktion af kvalifikationstillæg, pilot og funktionstillæg, pilot

§ 9. Såvel kvalifikationstillæg, pilot jf. §§ 1-4 og funktionstillæg, pilot jf. §§ 5-8 vil blive helt eller delvist reduceret efter en individuel vurdering for officerer med pilotuddannelse, der er eller bliver frakendt status på grund af forhold, der skyldes den pågældende selv, eller som efter ansøgning ikke ønsker sig anvendt i overensstemmelse med sin pilotuddannelse.”

I et protokollat af 2. november 2015 i Tjenestemandssrettens sag nr. TR2015.0001 hedder det bl.a.:

”Protokollat

Til afslutning af Tjenestemandssretten's sag nr. TR2015.0001 Akademikernes Centralorganisation for HOD – Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (advokat *Henrik Karl Nielsen*) mod Finansministeriet for Forsvarsministeriets Personalestyrelse (Kammeradvokaten v/advokat *Lene Damkjær Christensen*).

Klager har i klageskrift af 30. januar 2015 nedlagt flg. påstand 2:

Indklagede tilpligtes at anerkende, at begrebet ”efter ansøgning ikke ønsker sig anvendt i overensstemmelse med sin pilotuddannelse” i § 9 i Aftale af 23. november 2005 mellem Forsvarets Personeltjeneste og Hovedorganisationen [af Officerer] i Danmark om tillæg til officerer med pilotuddannelse på det militære lederniveau ikke skal forstås således, at betingelsen om ”ansøgning” i sig selv er opfyldt ved en ansøgning til en opslået stilling.

Parterne er enige om at lægge denne påstand til grund.

Parterne er enige om, at sagen ved Tjenestemandssretten herefter hæves.”

Sagsfremstilling

T indledte sin pilotuddannelse i 1998. På daværende tidspunkt bestod uddannelsesforløbet for en pilotaspirant af tre dele: En grundlæggende uddannelse i Danmark, en uddannelse i USA og en operativ omskoling til danske flytyper. T gennemførte den første og anden del af uddannelsesforløbet. I september 2001 blev han udnævnt til premierløjtnant i forbindelse med, at han fik sin pilotvinge efter at have gennemført jagerpilotgrunduddannelsen i USA. Samtidig hermed fik han udbetalt pilotstillæg i henhold til den dagældende aftale herom. Han påbegyndte herefter den tredje del af uddannelsesforløbet – operativ omskoling til danske flytyper. Denne del af uddannelsen gennemførte han ikke.

Den 18. september 2002 blev der afholdt statuskommission i Flyvertaktisk Kommando. Af brev af 3. december 2002 fra Flyvertaktisk Kommando til Flyvestation Værløse fremgår bl.a.:

- ”1. Flyvertaktisk Kommando (FTK) afholdt ved ref. Statuskommission vedrørende ... [T] ... fortsatte gennemførelse af omskoling til Challenger og opretholdelse af flyvestatus.
2. Statuskommissionen har konstateret, at [T] mangler egenskaber som simultankapacitet, rumlig opfattelsesevne og beslutsomhed, hvorfor [T] flyvestatus kan anfægtes.
3. Statuskommissionen anbefalede derfor, at [T] snarest skulle fratages sin flyvestatus, hvilket blev indstillet til Chefen for Flyvertaktisk Kommando til afgørelse.

4. CH FTK har på den baggrund bestemt, at [T] straks fratages sin flyvestatus, men at [T] kan fortsætte som officer i Flyvevåbnet efter nærmere aftale med FTK Officerssektionen.”

Af brev af 11. juli 2003 fra Forsvarskommandoen til premierløjtnant T fremgår bl.a.:

”1. Forsvarskommandoen (FKO) har ved ref. a. og b. modtaget Deres breve, hvori De redegør for Deres opfattelse af forholdene omkring henholdsvis Deres tjenestepligt og tilbagebetalingspligt.

FKO kan indledningsvis oplyse, at begreberne ”tjenestepligt” og ”tilbagebetalingspligt” må betragtes som to af hinanden afhængige begreber. Det vil sige, at den af Dem underskrevne tjenestepligtserklæring danner baggrund for et eventuelt krav om tilbagebetaling, hvorfor FKO må tage stilling til, hvorvidt Deres tjenestepligt kan betragtes som værende helt eller delvist bortfaldet.

2. I relation til Deres tjenestepligt afsluttede De jf. ref. c. Officersgrunduddannelsen (OGU) pilotoperativ linie, hold ..., den ... 2001. Herefter blev De beordret til tjeneste ved Eskadrille ... pr. den ... 2001, hvor De påbegyndte typeomskoling til Challenger CL-604.

I december 2002 blev De på baggrund af indstilling fra ”Flyvertaktisk Kommandos Statuskommission” frakendt flyvestatus, hvorfor Deres anvendelsesmuligheder inden for det pilotoperative område efterfølgende er meget begrænsede.

3. I ref. a. oplyser De, at De betragter Deres tjenestepligt som værende bortfaldet med henvisning til ref. d. § 2, stk. 6, hvoraf fremgår, at tjenestepligten normalt bortfalder, hvis den ansatte ikke senest 1 år efter uddannelsens afslutning bliver beskæftiget med arbejde, hvortil den pågældende uddannelse er relevant.

En frakendelse af flyvestatus medfører efter FKO opfattelse ikke, at en indgået aftale om tjenestepligt bortfalder. Det er endvidere FKO vurdering, at De har anvendt den pågældende uddannelse i en relevant sammenhæng i forbindelse med den nævnte typeomskoling, hvorfor tjenestepligten ikke kan betegnes som værende bortfaldet jf. ref. d. § 2, stk. 6.

4. Henset til, at De har gennemgået OGU med et tilfredsstillende resultat, har Flyvertaktisk Kommando (FTK) vurderet, at De fortsat er et aktiv for flyvevåbnet, og uden videre kan bestride et antal officersstillinger på laveste funktionsniveau uden for det pilotoperative område, hvortil den almene officersuddannelse er relevant. FTK har derfor i henhold til ref. e. netop meddelt Dem, at De som konsekvens af, at den nuværende stilling nedlægges i forbindelse med lukningen af Flyvestation ..., vil blive beordret til ... i en stilling, hvortil der ikke forudsættes en pilotoperativ uddannelse.

5. På ovennævnte baggrund må det forventes, at De ikke fremover vil blive beordret i stillinger, der kræver en pilotoperativ uddannelse, hvorfor Deres fremtidige tjenesteforløb forventelig kan sidestilles med et tjenesteforløb for officerer uden pilotoperativ uddannelse. På den baggrund finder FKO, at længden af Deres tjenestepligt kan reduceres i et sådant omfang, at den ækvivalerer tjenestepligten for en officer uden pilotoperativ uddannelse.

...

8. Som følge af Deres tjenstemandsansættelse den ... 2001 oppebærer De på nuværende tidspunkt pilotstillæg. Dette tillæg er principielt et kvalifikationstillæg og på trods af, at De er frakendt flyvestatus, og at De vil blive beordret i en stilling, hvortil en pilotoperativ baggrund ikke er en forudsætning, vil dette pilotstillæg jævnfør gældende regler ikke bortfalde i forbindelse med beordringen til ... eller andre uansøgte beordringer. Henset til, at der i flyvevåbnet ikke findes officersstillinger på laveste funktionsniveau inden for det pilotoperative område, der kan bestrides uden status, og at tilsvarende stillinger på højere funktionsniveau ligeledes er meget begrænset, vil Deres muligheder for et fremtidigt tjensteforløb inden for det pilotoperative område imidlertid være yderst begrænsede. Dette vil betyde, at et videre tjensteforløb for Deres vedkommende forventeligt må ske uden for det pilotoperative område, hvorfor ansøgning til andre stillinger end de som FTK uansøgt beordrer eller en ansøgning om optagelse på Videreuddannelsenstrin I for ledere (VUT-I/L) vil blive betragtet som, at De efter ansøgning ikke ønsker Dem anvendt i overensstemmelse med Deres pilotuddannelse. Dette vil medføre, at Deres pilotstillæg vil bortfalde i forbindelse med en eventuel indtræden i ny ansøgt stilling eller ved indtræden på VUT-I/L.”

Af brev af 13. oktober 2016 fra Forsvarsministeriets Personalestyrelse til premierløjtnant T fremgår bl.a.:

”Kvalifikationstillæg Pilot (Pilotstillæg) og Funktionstillæg Pilot (Tillæg til Pilotstillæg)
Ved brev af 11. juli 2003 fra Forsvarskommandoen blev du oplyst om, at du som følge af, at du var blevet frakendt flyvestatus, ville miste dit pilotstillæg og tillæg til pilotstillæg, hvis du selv søgte stillinger, som du ikke blev beordret til, eller hvis du søgte om optagelse på daværende Videreuddannelsenstrin I for ledere (VUT-I/L), senere VUK.

Set i lyset af at alle militære tjenstgørende som udgangspunkt i dag selv søger stillinger inden for Forsvarsministeriets område, har der på baggrund af en henvendelse af 27. januar 2016 fra Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD) mellem Forsvarsministeriets Personalestyrelse (FPS) og HOD været gennemført drøftelser om, i hvilket omfang de eksisterende tjenstevilkår for dig skulle ændres, således at du skulle bevare dit pilotstillæg og tillæg til pilotstillæg uafhængigt af, om du selv måtte søge andre stillinger eller søge videreuddannelseskursus med henblik på udnævnelse til kaptajn.

På baggrund af drøftelserne er det FPS’ opfattelse, at dine eksisterende tjenstevilkår ikke kan ændres som ovenfor skitseret, da du ikke på noget tidspunkt har været omskoleet til dansk flytype, hvilket er et krav efter den gældende overenskomst mellem HOD og FPS for at kunne bevare pilotstillæg og tillæg til pilotstillæg efter at have mistet flyvestatus ved en statuskommission.

FPS finder således ikke, at der er grundlag for at ændre de eksisterende tjenstevilkår for dig, således at du på nuværende tidspunkt får mulighed for at søge videre uden lønmæssige konsekvenser i forhold til dit pilotstillæg og tillæg til pilotstillæg.”

Ved mail af 6. april 2018 til Forsvarsministeriets Personalestyrelse begærede Hovedorganisationen af Officerer i Danmark forhandling vedrørende ansættelsesforholdene for premierløjtnant T. Af mailen fremgår bl.a.:

”Under henvisning til tjenestemændenes hovedaftale begærer HOD hermed forhandling vedr. ansættelsesforholdene for ... [T].

FKO fastslog ved skr. ... af 11. juli 2003 vedr. [T]s fremtidige tjeneste, at ”... ansøgning til andre stillinger... eller ansøgning om optagelse på Videreuddannelsestrin I for ledere (VUT-I/L) vil blive betragtet som, at De [T] ikke ønsker Dem anvendt i overensstemmelse med Deres pilotuddannelse. Dette vil medføre, at Deres pilottillæg vil bortfalde...”

Ved skr. ... af 13. oktober 2016 meddeler FPS, at man ikke finder grundlag for at ændre de af FKO meddelte tjenestevilkår. Som begrundelse anfører FPS, at [T] ikke på noget tidspunkt har været omskolet til dansk flytype. Man anfører videre, at omskoling til dansk flytype er et krav efter den gældende overenskomst mellem HOD og FPS for at kunne bevare tillæg og tillæg til pilottillæg efter at have mistet flyvestatus ved en statuskommission.

HOD finder, at FPS henvisning til ”gældende overenskomst” er usaglig og ikke kan tillægges vægt, eftersom [T] blev ansat på et andet aftalegrundlag med nogle helt andre muligheder.

Vedr. de af FKO meddelte tjenestevilkår skal HOD henvise til det protokollat, der blev indgået mellem parterne til afslutning af Tjenestemandssagens sag nr. TR2015.0001. Denne sag omhandlede som bekendt netop FPS fejlagtige tolkning af de lønmæssige konsekvenser af piloters ansøgning om stillinger, hvor der ikke var krav om pilotuddannelse. Protokollatet er udtryk for, at der er enighed mellem HOD og FPS om, at fx en stillingsansøgning ikke må videreforkes som en ansøgning om ikke at blive anvendt i overensstemmelse med sin pilotuddannelse.

Endelig skal HOD henvise til, at

- [T] fortsat beordres til midlertidig tjeneste i højere stillinger i hjemlig struktur og i ..., løser disse opgaver tilfredsstillende og aflønnes som pilot i disse funktionsperioder.
- [T] har udbygget sine flyvemæssige kompetencer gennem erhvervelse af civile certifikater. Der var i efteråret 2015 enighed mellem HOD og FPS om, at en civilt uddannet pilot ved HJK var berettiget til aflønning efter pilotaftalen mellem FPS og HOD.

HOD imødeser FPS forslag til forhandlingstidspunkt.”

Af mail af 2. juli 2018 fra Forsvarsministeriets Personalestyrelse til Hovedorganisationen af Officerer i Danmark fremgår bl.a.:

”I forlængelse af vores møde den 24. maj 2018 og som jeg indledningsvist orienterede dig om telefonisk, er vi efter drøftelse med Flyverstaben indstillet på følgende løsning for, at [T] kan komme videre:

Der opslås en stilling som kaptajn, som [T] søger, og som rekrutterende myndighed forventes at vælge [T] til under forudsætning af, at han er den bedst egnede. Rekrutterende myndighed forhandler inden og som en del af den eventuelle ansættelse et individuelt kvalifikationstillæg til [T] i den kommende kaptajnsstilling, og der udarbejdes uddannelsesaftale mv. i forbindelse med besættelsen af stillingen. Under forudsætning af at [T] kan tilslutte sig det endelige tilbud, ansættes [T] i stillingen, hvor han samtidig accepterer at træde ud af den pilotoperative tjenestegren samtidig med, at hans aflønning som pilot ophører. Måtte [T] ikke være tilfreds med forhandlingsresultatet i forhold til fastsættelsen af det individuelle kvalifikationstillæg, er han frit stillet til at forblive i sin nuværende PL-stilling og bevare status quo. Skulle han mod forventning ikke være i stand til at gennemføre uddannelsen, vil han gå tilbage som PL på de oprindelige vilkår altså med pilotillæg og uden mulighed for selv at søge videre. Måtte han efter udnævnelsen til kaptajn blive beordret af arbejdsgiver til en anden stilling, vil det aftalte kvalifikationstillæg blive bevaret (efter tjenestemandsløvens § 55).

Ønsker [T] ikke en sådan løsning, må vi fastholde vores udgangspunkt som anført i april 2016. [T] har aldrig opnået flyoperativ status på dansk flytype og kan derfor efter FPS opfattelse ikke, hvis han vælger at søge en anden stilling i Forsvaret, bibeholde aflønningen som pilot. Det har gentagne gange siden [T] var for Statuskommission i 2002, hvor han blev frataget flyvestatus, været understreget over for ham, at han ikke kan bevare sin aflønning som pilot, hvis han søger videre inden for Forsvaret. En gennemgang af forvaltningspraksis inden for pilotområdet har endvidere underbygget, at piloter, der har mistet deres flyvestatus, og som på det tidspunkt ikke har opnået operativ status på dansk flytype, ikke har kunnet bevare deres aflønning som pilot. Dette har m.a.o. været fast forvaltningspraksis gennem årene. Hverken sagen ved tjenestemandssretten nr. TR 2015/0001 eller sagen vedrørende tildelingen af pilotillæg til piloter i Hjemmeværnet, ændrer efter FPS’ opfattelse dette forhold på en sådan måde, at FPS er forpligtet til fortsat at aflønne [T] som pilot, såfremt han selv vælger at søge væk fra sin nuværende stilling.

Jeg går ud fra, du vender sagen med [T] og herefter vender tilbage.”

Af referat af møde den 8. marts 2019 mellem Hovedorganisationen af Officerer i Danmark og Forsvarets Personalestyrelse fremgår bl.a.:

”På baggrund af drøftelserne kan uenigheden vedr. hvorvidt [T]’s pilotillæg skal fratages ham i tilfælde af, at han selv søger en anden stilling inden for Forsvaret beskrives som følger:

HOD’s synspunkt:

HOD finder, at der i den aftale, der var gældende på tidspunktet for Statuskommissionens afgørelse vedr. ophør af uddannelse og omskoling til dansk flytype, ikke er hjemmel til at fratage pilotillægget fra [T] (aftale af 8. maj 2002).

Der er heller ikke i det nugældende forvaltningsgrundlag hjemmel til at fratage ham pilotillæg.

FPS' synspunkt:

FPS finder, at [T] i forbindelse med afgørelsen fra statuskommissionen, ligesom øvrige piloter i samme situation, skulle være frataget pilotillæg, da han blev fundet uegnet som pilot, hvilket imidlertid blev ændret til en særordning for [T], så længe han ikke søgte anden stilling eller uddannelse inden for Forsvaret. Ordningens præmisser blev entydigt meddelt [T] ved skrivelse fra FKO og er efterfølgende blevet bekræftet og fastholdt over for [T].”

Forklaringer

T har forklaret bl.a., at han søgte direkte ind i Flyvevåbnet som pilot. Han blev sergent i ... 1998, startede på officersskolen i ... 1998 og afsluttede officersuddannelsen i ... 2000. Derefter tog han til USA, hvor han efter at have gennemført pilotuddannelsen på tilfredsstillende vis fik sin ”pilotvinge”. Vingen er symbol på, at man er uddannet pilot og har eksamensbevis på det. Han bærer fortsat vingen på sin uniform. Han blev udnævnt til premierløjtnant i forbindelse med, at han gennemførte uddannelsesforløbet i USA og begyndte også automatisk at modtage pilotillæg. De var omkring 14 personer på uddannelsesforløbet i USA, som bestod cirka samtidig, og han bekendt fik de alle uden videre tildelt pilotillægget. Tillægget fremgår af hans lønseddel.

Herefter startede han omskoling til Challenger-flyet – et lille passagerfly. Han ville egentlig gerne flyve Gulfstream-flyet, men det skulle tages ud af drift, og det nærmeste, han kunne komme det, var Challenger-flyet.

Statuskommissionen besluttede at fratage ham hans flyvestatus. Det betød, at han ikke længere måtte flyve som pilot i forsvaret. Efter mødet i Statuskommissionen talte han med majoren og sekretæren. Majoren var forstående over for, at det var ærgerligt for ham at miste sin flyvestatus, men majoren sagde, at han skulle huske, at han stadig *er* pilot, og at han fortsat får sit tillæg, så i hans optik var det ikke så stort et problem.

Der er aldrig nogen, der har fortalt ham, at pilotillægget var afhængigt af, at han gennemførte yderligere uddannelse. Tværtimod fik han – forud for mødet i Statuskommissionen – at vide, at han ville beholde tillægget, hvis Statuskommissionen skulle nå frem til, at han mistede sin flyvestatus.

Siden 2003 har han bestridt omkring 13 forskellige stillinger i Flyvevåbnet. Samtlige stillinger er han blevet beordret til. Han ville gerne prøve noget nyt, men pga. brevet fra Forsvarskommandoen i 2003 turde han ikke selv søge andre stillinger eller videreuddannelse. Han blev vred, frustreret og trodsig, da han modtog brevet i 2003. Meldingen stavnsbandt ham, medmindre han ville acceptere præmissen om at miste pilottillægget. Han har nu været premierløjtnant i ... Hvis han skulle avancere til kaptajn, skulle han ansøge om at komme på videreuddannelse, men han ønsker ikke at miste sit pilottillæg.

Hans pilotuddannelse har haft betydning i mange af de stillinger, han har bestridt. For nogle af dem har det været et decideret krav. Hans pilotbaggrund betyder bl.a., at han forstår, hvad der sker i flyet under en mission, og hvilke forudsætninger der skal være opfyldt i forbindelse med et angreb. Uddannelsen er også relevant for bl.a. overvejelser om vejr, sikkerhed og valg af våben.

Han har set eksempler på stillingsopslag, hvor man har søgt efter pilotuddannede personer, som ikke skulle ansættes til at flyve. Der var flere af den type stillinger førhen.

Parternes argumentation

Klager har anført navnlig, at T i kraft af sin pilotuddannelse opfylder betingelserne for at modtage pilottillæg efter 2002-aftalens § 1 og 2005-aftalens § 1, ligesom han siden 2002 har oppebåret tillægget. Der er tale om et kvalifikationstillæg, der er udløst af selve uddannelsen, og der er ikke hjemmel til diskretionært at tilkende pilottillæg til personer, der ikke opfylder betingelserne i aftalegrundlaget. Det må herefter lægges til grund, at T opfylder aftalegrundlagets betingelser.

Tillægget er ikke ydet med forbehold om gennemførelse af den efterfølgende pilotoperative omskoling, og der er ingen praksis, der kan føre til, at der skal ses bort fra aftalernes ordlyd. Dette understøttes af, at alle, der gennemførte pilotuddannelsen ligesom T, blev tildelt pilottillægget. 2002-aftalen hjemlede ikke fratagelse af pilottillæg i den situation, at en pilotuddannet officer blev frataget status på grund af en vurdering af egnethed. 2002-aftalens § 9 om ”forhold, der skyldes den pågældende selv” tager sigte på andre situationer, jf. også Forsvarskommandoens brev af 11. juli 2003. Det fremgår desuden ikke af 2005-aftalen, at den nye bestemmelse i aftalens § 1, stk. 4, kan bringes i anvendelse med tilbagevirkende kraft, således at

allerede tildelte pilotillæg inddrages med henvisning til tidligere afgørelser fra statuskommissionen. Dette understøttes i øvrigt af, at tillægget fortsat udbetales til T.

Endelig kan en ansøgning til en anden stilling ikke i sig selv anses som et ønske fra T om ikke at blive anvendt i overensstemmelse med sin pilotuddannelse. Det svarer til det, der er anført i protokollatet i Tjenestemandsrettens sag nr. TR2015.0001.

Indklagede har anført navnlig, at T ikke ved alene at gennemføre 1. og 2. del af sin pilotuddannelse opfylder betingelserne for at modtage pilotillæg. Det er en afgørende betingelse for tildeling af tillægget, at man også har gennemført den 3. del af uddannelsen – den operative omskoling – og dermed har ret til at flyve danske flytyper.

Tildelingen af pilotillæg til T skete ganske vist ved afslutningen af 2. del af uddannelsen, men den ordning skyldtes, at eventuelle forsinkelser i den 3. del af uddannelsen ikke skulle komme den pågældende officer til skade. Den fortsatte tildeling af tillægget, efter at T var blevet frataget sin flyvestatus og dermed ikke gennemførte den operative omskoling, er sket på diskretionært grundlag. Forsvarets Personalestyrelse har gentagne gange oplyst ham om, at tillægget kun blev tildelt diskretionært. Betingelserne for tildeling af pilotillægget er først endeligt opfyldt, når en pilotuddannet officer er omskoleet til og fungerer som operativ pilot. Det ligger i forholdets natur, at man ikke har krav på ”pilotillæg”, hvis man på intet tidspunkt har kunnet fungere som operativ ”pilot” i det danske forsvar. Der var derfor ikke behov for eksplicit at tage forbehold om gennemførelse af den operative omskoling. Det forhold, at der i en periode har været oprettet en særordning for T, ændrer ikke på, at han efter fratagelse af flyvestatus ikke opfyldte betingelserne for tillægget.

Gennemførelse af den operative omskoling var afgørende både efter 2002-aftalen og 2005-aftalen. Det fremgår både af ordlyden af og forudsætningerne bag aftalerne. Der er således ikke tale om, at Forsvarets Personalestyrelse forsøger at tillægge 2005-aftalen tilbagevirkende kraft. I øvrigt skal den til enhver tid gældende aftaletekst vedrørende tildeling af pilotillægget lægges til grund, herunder 2005-aftalens § 1, stk. 4.

Den diskretionære tildeling af tillægget medfører ikke en juridisk forpligtelse til at lade T oppebære tillægget, hvis han søger anden stilling i Forsvaret eller søger videreuddannelse med

henblik på udnævnelse til kaptajn. Hverken protokollatet i Tjenestemandssrettsens sag nr. TR2015.0001 eller sagen om tildeling af pilotillæg til piloter i Hjemmeværnet ændrer på, at T ikke er berettiget til at oppebære pilotillæg, hvis han selv vælger at søge væk fra sin nuværende stilling, idet sagerne vedrører helt andre spørgsmål. At der ikke kan påvises yderligere sammenlignelige tilfælde skyldes alene, at piloterne som altovervejende hovedregel gennemfører den operative omskoling.

Tjenestemandssrettsens begrundelse og resultat

Sagen angår, om premierløjtnant T har ret til pilotillæg i henhold til aftale om tillæg til officerer med pilotuddannelse på det militære lederniveau, og om han har ret til at bevare tillægget, hvis han søger en anden stilling inden for Forsvaret.

T blev i ... 2001 udnævnt til premierløjtnant i forbindelse med, at han fik sin pilotvinge efter at have gennemført jagerpilotgrunduddannelsen i USA. Samtidig hermed fik han udbetalt pilotillæg i henhold til den dagældende aftale herom.

Efter hjemkomst til Danmark skulle T gennemgå en operativ omskoling med henblik på at flyve danske flytyper. I ... 2002 blev han frataget sin flyvestatus, og han gennemførte derfor ikke den operative omskoling. Han fik fortsat udbetalt pilotillægget, og det har han fået lige siden.

Ret til pilotillæg

Parterne er uenige om, hvorvidt T har fået (og stadig får) udbetalt pilotillægget, fordi han har retskrav på det efter aftalen om pilotillæg, eller om den fortsatte tildeling af tillægget, efter at han blev frataget sin flyvestatus og ikke gennemførte den operative omskoling, beror på et diskretionært grundlag.

Med påstand 1 ønsker klager at få dom for, at T i den stilling, han aktuelt beklæder i Forsvaret, er berettiget til pilotillæg i henhold til den kollektive aftale herom.

Det er ubestridt, at pilotillægget udbetales fra det tidspunkt, hvor den pågældende officer udnævnes til premierløjtnant efter at have gennemført jagerpilotgrunduddannelsen, og dermed inden den operative omskoling i Danmark er gennemført. Det fremgår ikke af aftalegrundla-

get forud for 2006, at tillægget mistes, hvis omskolingen ikke gennemføres, og det fremgår af Forsvarskommandoens brev af 11. juli 2003, at det var Forsvarskommandoens opfattelse, at det fulgte af de dagældende regler, at T bevarede pilottillægget, selv om han var blevet fratrukket flyvestatus, inden han havde gennemført den operative omskoling.

På den baggrund lægger Tjenestemand retten til grund, at aftalegrundlaget forud for 2006 må forstås således, at pilottillægget ikke mistes som følge af, at den pågældende officer ikke gennemfører omskolingen til danske flytyper.

I november 2005 indgik Forsvarets Personeltjeneste og Hovedorganisationen af Officerer i Danmark en ny aftale om pilottillæg, der trådte i kraft den 1. januar 2006, og som efter det oplyste fortsat er gældende. I aftalens § 1, stk. 4, er det bestemt:

”Såfremt en pilot ikke kan erhverve omskolet status på dansk flytype efter ansættelsen, udtræder vedkommende af pilotfunktionsområdet og ydelse af kvalifikationstillæg, pilotophører med virkning fra den dato, hvor møde i statuskommissionen afholdes.”

Spørgsmålet er, om denne bestemmelse finder anvendelse på T, således at han fra den 1. januar 2006 efter aftalen ikke længere havde krav på at oppebære pilottillægget.

Udgangspunktet er, at en medarbejder er ansat på de til enhver tid gældende vilkår, som følger af overenskomsten, og at disse vilkår uden iagttagelse af særlige krav for vilkårsændringer i ansættelsesforholdet gælder fra det tidspunkt, hvor overenskomsten træder i kraft. Dette gælder også, når overenskomsten indeholder ringere vilkår for de ansatte end den tidligere overenskomst, jf. herved faglig voldgiftskendelse af 13. oktober 2011 i sag nr. FV 2011.0006 og Jens Kristiansen, Den kollektive arbejdsret, 3. udgave, 2014, side 301.

Indeholder en ny overenskomst skærpede betingelser for at oppebære et tillæg, finder de skærpede betingelser, medmindre andet fremgår, således også anvendelse på personer, der allerede oppebærer tillægget i henhold til de hidtil gældende regler, således at den pågældende mister retten til fremover at få udbetalt tillægget, hvis de skærpede betingelser ikke er opfyldt.

Bestemmelsen i § 1, stk. 4, har til formål at afskære piloter fra fortsat at få udbetalt pilottillæg, hvis de ikke kan erhverve omskolet status på dansk flytype og derfor må udtræde af pilotfunk-

tionsområdet. Tjenestemand retten finder, at der ikke i bestemmelsens ordlyd er tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at parterne har fraveget det ovenfor nævnte udgangspunkt om, at skærpede betingelser for at oppebære et tillæg også gælder for personer, der allerede oppebærer tillægget i henhold til de hidtil gældende regler herom.

På den baggrund finder Tjenestemand retten, at de skærpede betingelser i aftalens § 1, stk. 4, for at oppebære pilot tillæg også gælder for T, selv om fratagelsen af hans flyvestatus og dermed konstateringen af, at han ikke kan erhverve omskolet status, er sket forud for, at de skærpede betingelser trådte i kraft. I denne situation kan ophøret af ydelsen af pilot tillæg ikke ske allerede med virkning fra den dato, hvor mødet i statuskommissionen blev afholdt, således som bestemmelsen ellers foreskriver, men må ske med virkning fra ikrafttrædelsen af den nye aftale.

Efter den 1. januar 2006, hvor 2005-aftalen trådte i kraft, har T herefter ikke længere haft krav på at få udbetalt pilot tillæg i henhold til aftalen herom.

På den baggrund frifindes indklagede for klagers påstand 1.

Ret til at bevare tillægget ved ansøgt stillings skift

Som foran anført har T fået udbetalt pilot tillæg siden 2001 – også efter ikrafttrædelsen af 2005-aftalen, hvor Forsvaret efter det foran anførte ville have været berettiget til at ophøre med at udbetale pilot tillæg til ham.

Som følge heraf og efter de tilkendegivelser, som bl.a. Forsvarsministeriets Personalestyrelse er fremkommet med i 2016 og 2018, lægges det til grund, at T på grundlag af et individuelt tilsagn har krav på fortsat at oppebære pilot tillægget under uændrede tjenesteforhold. Parternes uenighed angår, hvilken betydning det har for T's mulighed for fortsat at oppebære pilot tillæg, hvis han søger en anden stilling inden for Forsvaret.

I juli 2003 tilkendegav Forsvarskommandoen over for T, at ”ansøgning til andre stillinger end de som FTK [Flyvertaktisk Kommando] uansøgt beordrer eller en ansøgning om optagelse på Videreuddannelsestrin I for ledere (VUT-I/L) vil blive betragtet som, at De efter ansøgning ikke ønsker Dem anvendt i overensstemmelse med Deres pilotuddannelse. Dette vil medføre,

at Deres pilotstillæg vil bortfalde i forbindelse med en eventuel indtræden i ny ansøgt stilling eller ved indtræden på VUT-I/L.” Disse vilkår har Forsvarets Personalestyrelse fastholdt i 2016 og 2018.

Med påstand 2 ønsker klager at få dom for, at Forsvaret ikke kan inddrage eller reducere pilotstillægget til T alene af den grund, at han søger en anden stilling inden for Forsvaret. Til støtte herfor har klager bl.a. henvist til protokollat i Tjenestemandssrettens sag nr. TR2015.0001, hvor parterne var enige om, at begrebet ”efter ansøgning ikke ønsker sig anvendt i overensstemmelse med sin pilotuddannelse” i § 9 i 2005-aftalen om pilotstillæg ikke skal forstås således, at betingelsen om ”ansøgning” i sig selv er opfyldt ved en ansøgning til en opslået stilling.

Indklagede har heroverfor anført, at aftalens § 9 ikke finder anvendelse i denne sag, fordi T ikke gennemførte den operative omskoling og dermed efter den gældende aftale ikke er berettiget til pilotstillæg.

Tjenestemandssretten bemærker, at T nu siden 2001 har fået udbetalt pilotstillæg. Efter det oplyste er det først ved brev af 13. oktober 2016, at Forsvarsministeriets Personalestyrelse har givet udtryk for, at T ikke opfylder betingelserne efter den gældende aftale om pilotstillæg for at bevare tillægget. Indtil dette tidspunkt har T haft grund til at gå ud fra, at hans krav på pilotstillæg var hjemlet i aftalen.

Under disse omstændigheder finder Tjenestemandssretten, at spørgsmålet om, hvorvidt T helt eller delvist mister pilotstillægget, hvis han søger anden stilling inden for Forsvaret, må afgøres efter 2005-aftalens § 9 – og ikke efter de vilkår, som Forsvarskommandoen angav i brevet fra juli 2003, og som Forsvarsministeriets Personalestyrelse har fastholdt i 2016 og 2018.

Efter aftalens § 9 kan pilotstillægget reduceres helt eller delvist, hvis den pågældende officer efter ansøgning ikke ønsker sig anvendt i overensstemmelse med sin pilotuddannelse.

Spørgsmålet om, hvorvidt ansøgning om og indtræden i en ny stilling inden for Forsvaret kan begrunde en reduktion af pilotstillægget, beror således på, om den angivne betingelse er opfyldt, og ikke på selve det forhold, at den pågældende søger en anden stilling.

På den baggrund tages klagers påstand 2 til følge.

T h i k e n d e s f o r r e t:

Indklagede frifindes for klagers påstand 1.

Indklagede skal anerkende, at indklagede ikke kan reducere eller inddrage T's pilottillæg alene af den årsag, at han søger anden stilling inden for indklagedes område.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til nogen anden part.

Poul Dahl Jensen